

Nr 153.

Av herr **Nilsson, Johan**, i Malmö, om utredning och förslag beträffande en koncentrerad bränneriverksamhet.

Tillgången på drivmedel har efter inträdda ändrade förhållanden undergått en stark minskning. Andra vägar ha därför måst anlitas för att erhålla ersättning. En sådan har man tänkt sig bland annat i råsprit, som även under normala förhållanden alltmer kommit till användning. Priserna å denna sprit äro emellertid sådana, att de icke ens i normal tid medgiva konkurrens med andra drivmedel, såsom bensin m. fl. I kristider blir emellertid tillgången på vissa varor, såsom i detta fall råspriten, en förstahandsfråga och prisfrågan satt i andra hand. Därför måste också staten betala över 1 krona per liter sulfitsprit i tillverkningsavgift. Med sådana priser avlägsnar man sig också allt längre från möjlighet att kunna konkurrera med priserna på bensin.

Om än med någon modifikation kan man rikta samma anmärkning beträffande tillverkningen å sprit av potatis. Under förra tillverkningsåret utgick i tillverkningsavgift för potatis 32 öre per liter sprit, medan för innevarande tillverkningsår säsongspriset i november i följande fastställdes till 43.6 öre per liter av den prisnämnd, till vilken parterna, tillverkarna och köparen, staten, hänvände sig, då de icke själva kunna enas om priset. I såväl det förra som i det senare fallet ha de stegrade kostnaderna å kol m. m. angivits vara orsaken till prisförhöjningen.

I det senare avseendet, nämligen tillverkningen av sprit av potatis, synes ett närmande till priset å bensin icke vara alldeles uteslutet. Detta synas både staten och producenterna av sprit, vilka också äro potatisodlare, vara intresserade av. Under förra tillverkningsåret hade staten ett avtal med tillverkarna om 31 miljoner liter sprit, medan för innevarande tillverkningsår siffran är satt till 20 miljoner liter. Nedsättningen är gjord med hänsyn till rådande förhållanden, och då potatisodlingen numera i så måtto ändrats, att de odlade sorterna också kunna användas till matpotatis, blir man därigenom i tillfälle att fylla den brist, som eventuellt skulle kunna uppstå i matpotatisodlingen. Dess bättre anmäla odlarna av potatis för sprittillverkning sina bekymmer över ett befarat överskott till våren.

Om emellertid parterna allvarligt skulle reflektera på att få priset å sprit i nivå med ett bensinpris under normala förhållanden, torde en radikal förändring av produktionen av sprit vara ofrånkomlig. Det över 100-talet befintliga antalet brännerier böra kunna nedskrivas till ett fåtal, 5 eller 6 stycken. Att som avsikten torde vara nedlägga stora belopp på att modernisera även den stora grupp av brännerier, som ännu är omodern, synes vara

dålig ekonomi och sakna mening. Det kommer ännu mera att fördyra den sprit, som båda de nämnda parterna ha ett gemensamt intresse av att få billigare. Mot en sådan centralisering talar den omständigheten att lantmännen på så nära håll som möjligt vilja ha möjlighet att hämta drank. Men är inte ett sådant hämtningssystem föråldrat? Borde inte vid det nämnda och mindre antalet brännerier det kunna finnas bilar, som körde i alla riktningar med drank i kärl liksom man nu hämtar och levererar mjölkkeglor på särskilt bestämda ställen?

Med en sådan centralisering blev det väl också nödvändigt att alla dessa fabriker sammanslogos till ett mindre antal under en ägare, en förening av alla intressenterna eller om det ansågs lämpligt staten. Staten skulle möjligen kunna ifrågasätta lämpligheten av att gå med på en åtgärd, som visserligen förde till konkurrensduglighet mellan sprit- och bensinpris men som endast kom att omfatta en mindre del av det behov, vilket vid sidan om brännvinstillverkningen skulle gälla tekniskt bruk. Men odlingsmöjligheterna äro ingalunda uttömda med potatis till vare sig 20, 30 eller 50 miljoner liter sprit om året. Den största siffran kan flerdubblas från endast Kristianstads län, inom vars gränser det finns mycken jord, där endast potatis kan växa.

I början av 1930-talet sysslade statsmakterna även med spörsmål liknande dem jag här vidrört utan att komma till något resultat. Sedan dess har emellertid lång tid förflutit, och därtill har strävan att erhålla en ytterligare ökad tillverkning av råsprit för rent tekniska behov vunnit ännu större aktualitet. En utredning där man tog upp spörsmålet i hela dess vidd skulle utan tvivel leda till en billigare produktion av råsprit och till ytterligare odling av potatis med väsentligt vidgade jordarealer, där endast dylik odling är möjlig.

Under återopande av det ovan anförda tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning i avsikt att erhålla en koncentrerad bränneriverksamhet med därav följande prisbillig råsprit och ökad potatisodling och framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 23 januari 1941.

Joh. Nilsson,
Malmö.